

перманганатная окисляемость колебалась от 1,6 до 2,1 мг/дм³. Количество нитратов варьировало на протяжении года от 1,7 до 2,3 мг/дм³, общая жесткость и сухой остаток не превышали ПДК. Содержание хлоридов колебалось в пределах от 7,2 до 18,6 мг/дм³, сульфатов – от 5,0 до 10,5 мг/дм³, что также является нормой.

Таким образом, можно заключить, что как по органолептическим, так и по санитарно-химическим показателям вода на водозаборах г. Гродно соответствует гигиеническим нормативам. Население города обеспечено качественной и безопасной питьевой водой.

ПЕРЕЧЕНЬ ИСТОЧНИКОВ

1. Национальная стратегия устойчивого социально-экономического развития Республики Беларусь на период до 2030 г. [Электронный ресурс] // Министерство экономики Республики Беларусь. – Режим доступа: economy.gov.by. – Дата доступа: 19.10.2020 г.

2. Маглыш, С.С. Основы экологии и экономика природопользования: Пособие / С.С. Маглыш. – Гродно: ГрГУ, 2002.– 126 с

3. Питьевая вода. Гигиенические требования к качеству воды централизованных систем питьевого водоснабжения. Контроль качества : СанПиН 10–124 РБ 99 [Электронный ресурс] // Национальный фонд ТНПА. – Режим доступа: [http:// https://tnpa.by#!/DocumentCard/80601/80601](http://https://tnpa.by#!/DocumentCard/80601/80601). – Дата доступа: 19.10.2020.

4. Официальный сайт ГУ «Гродненский зональный ЦГЭ» [Электронный ресурс]. – 2020. – Режим доступа: <http://gorses-grodno.by/> – Дата доступа: 20.10.2020.

5. Официальный сайт ГУКПП «Гродноводоканал» [Электронный ресурс]. – 2020. – Режим доступа: <http://vodokanal.grodno.by> – Дата доступа: 09.10.2020.

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ РЕКРЕАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ТЕРИТОРІЙ РЕГІОНУ

*Доповідач – Котельнікова К.В., ст.,
Науковий керівник – Анісімова С.В., доц., к.г.н.,
Харківський національний автомобільно-дорожній університет, Україна
svitlanaanisimova@meta.ua*

Рекреаційна галузь в Україні, незважаючи на прийняті державні нормативні акти, зокрема такий як Закон України «Про туризм» № 324/95-ВР від 15.09.1995 р. (з поправками за 2009-2018р.р), має доволі повільний розвиток.

Територіальна організація рекреаційної діяльності - складний процес, що відбувається в постійно мінливих умовах соціального, економічного та природного середовищ. Цей процес обумовлений дією об'єктивних чинників, кожен з яких по-своєму впливає на розміщення рекреаційних об'єктів і підприємств супутніх галузей.

Аналіз наявних розробок і практичний досвід показали, що в проблемі рекреаційного природокористування відзначається наявність ряду невирішених теоретичних і методичних питань.

Україна має значний природно-рекреаційний потенціал, що дозволяє створити сферу курортно-рекреаційних послуг, доступних для українського та іноземного населення, з метою його оздоровлення, надзвичайно необхідного в умовах сформованої економічної ситуації і несприятливої екологічної обстановки. Згідно [1] в сумарному обчисленні природно-рекреаційний потенціал складає 9,6% від інтегрального природно-ресурсного потенціалу України. У його структурі значна частка належить відпочинку і туризму (75%), а на санаторно-курортне лікування доводиться 25%

За ступенем забезпеченості рекреаційними територіями України займає одне з провідних місць в Європі, але сучасне використання цих територій має негативні тенденції, які виражаються в зменшенні рівня рентабельності оздоровчих і рекреаційних установ (коефіцієнт використання становить 0,25-0,30), нерегульованості процесів освоєння рекреаційних територій за іншими призначеннями (жиле і дачне будівництво), і т.п. [1].

Питання оцінки рекреаційного потенціалу територій, встановлення нормативів гранично допустимих рекреаційних навантажень на природні комплекси та рівня благоустрою, як найважливішої передумови раціонального рекреаційного природокористування, розглядаються в ряді праць українських та зарубіжних вчених.

Вище зазначені рекреаційні дослідження в основному базуються на розгляді існуючих територіальних рекреаційних систем (ТРС). В умовах перспективного розвитку рекреаційної діяльності в Україні виникає необхідність виділення додаткових територій, на яких можливе розміщення баз відпочинку та санаторно-лікувальних закладів. Виділення таких потенційних рекреаційних територій (ПРТ) пов'язане з певними труднощами, які обумовлені можливостями альтернативних способів використання територій.

Відзначимо, що перешкодою формування єдиної (універсальної) методики оцінки ресурсів території для розвитку рекреаційної сфери є не тільки відмінність у фізико-географічних умовах регіонів та їх соціально-економічному розвитку, що визначають набір параметрів оцінки, але й сама форма проведення оцінки.

Ефективному освоєнню ресурсного потенціалу регіонів України перешкоджають такі умови: – відсутність повної і достовірної інформації про туристичні ресурси регіонів країни, особливо в розрізі адміністративних районів; – недостатня опрацьованість методологічних аспектів проведення оцінки ресурсів

території для розвитку сфери туризму; – недосконалість законодавства про туризм і неефективний механізм управління туризмом в регіонах країни; – відсутність мотивації розвитку внутрішнього туризму [2].

Оцінка природних рекреаційних ресурсів пов'язана з визначенням їх придатності для задоволення рекреаційних потреб людини та просторового розповсюдження відповідних компонентів, які можуть бути використані для активного відпочинку. На підставі аналізу диференційованих й інтегральних методів оцінки визначена необхідність послідовного проведення диференційованої оцінки кожному окремому ресурсу з подальшим інтегруванням в єдину оцінку певної ділянки території. Для визначення таких територій як об'єктів дослідження встановлено поняття «потенційні рекреаційні території» (ПРТ).

У загальному вигляді алгоритм оцінювання рекреаційних властивостей потенційних рекреаційних територій прийнято наступний [3]:

1. На основі виявлення переваг рекреантів, або за допомогою експертних оцінок визначаються виражені якісно основні критерії оцінювання потенційної рекреаційної території (ПРТ).

2. Для трансформації якісних критеріїв в кількісні розглядаються компоненти природного і техногенного комплексу, що характеризуються декількома властивостями, а кожна властивість - кількісними показниками.

3. Після декомпозиції якісних властивостей ПРТ в кількісні показники проводиться об'єднання показників у блоки.

4. Кількісна оцінка вибраних показників проводиться за 5 бальною шкалою, оскільки вона виявляє властивості «достатньо і необхідно» у порівнянні з 3-х бальною або 10-ти бальною.

5. Кількісні оцінки окремих показників узагальнюються по кожному блоку показників.

6. Проводиться агрегація оцінок в єдиний комплексний показник для кожної розглянутої ПРТ з урахуванням вагових коефіцієнтів значимості кожного блоку. Комплексна оцінка визначає пріоритетність рекреаційного освоєння території.

7. Проводиться аналіз отриманих результатів: оскільки загальні оцінки не розкривають оцінки окремих компонентів або властивостей ПРТ, а окремі не дають уявлення про оцінку ПРТ в цілому, то вони наводяться поруч, як відображення єдності цілого і його частин.

8. Виявляються ті властивості ПРТ, які можливо змінити заходами певного характеру і розробляються рекомендації щодо їх зміни.

Для оцінки потенціальних рекреаційних територій, придатних для розвитку зон літнього відпочинку обрані шість ділянок на узбережжі р. Сів. Донець з урахуванням критеріїв: гідрографічного, гідрологічного, кліматичного, рекреаційного попиту.

Узагальнена бальна оцінка кожного з блоку показників, що характеризують природо-ресурсні, екологічні та соціально-господарські властивості кожної ПРТ розраховані на підставі обстежень, оцінки кожного показника й розрахунку узагальненого балу блоку. В роботі наведено результати оцінки за показниками і блоками показників. Пріоритетність розвитку ПРТ визначається за результатами комплексної оцінки за всіма блоками (табл. 1).

Таблиця 1 – Узагальнені блочні та комплексна оцінки досліджуваних ПРТ

Назва блоку показників	Бальні оцінки потенційних рекреаційних територій					
	ПРТ №1	ПРТ №2	ПРТ №3	ПРТ №4	ПРТ №5	ПРТ №6
Водні об'єкти	3,105	2,738	3,076	3,238	3,424	2,390
Якість води	3,8	3,8	3,4	3,8	3,8	3,8
Лісові масиви	2,533	2,933	4,5	3,5	4,2	4,2
Естетична привабливість	4,5	2,7	3,1	4,7	4,3	3,8
Територіальна доступність	4	3	3	3	3	3
Транспортна доступність	3,5	3	3,5	4	4	3
Комплексна оцінка	3,573	3,029	3,429	3,706	3,787	3,365

Отримана таким чином оцінка є рангом кожній розглянутій ПРТ, що дозволяє вибрати найбільш прийнятну для впровадження інвестиційного рекреаційного проекту територію.

ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ

1. Оцінка туристично-рекреаційного потенціалу регіону : монографія / за заг. ред. В. Г. Герасименко. — Одеса : ОНЕУ, 2016. — 262 с.
2. Іванова К.О. Методологія та проблематика комплексного оцінювання рекреаційно-туристичних ресурсів / Глобальні та національні проблеми економіки: ел. наук. вид. Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського – вип. №19, 2017. – С. 338-342.
3. Анисимов С.В. Обоснование приоритетности развития рекреационных территорий локального уровня./ С.В.Анисимов, С.В.Анисимова// East European Scientific Journal N10, part 4. - Warsaw, Poland, 2016. С. 53-57.